

Силабус
навчальної дисципліни
ОСНОВИ БІЗНЕСУ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА
2025-2026 навчальний рік

Освітня програма	Менеджмент готельного, курортного та туристичного сервісу
Спеціальність	073 Менеджмент
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)

Викладач	ТОКАРЕНКО Олена Іванівна
Посилання на сайт	https://edu.bdpu.org/course/view.php?id=2751
Контактний тел.	+380500120766
Е-mail викладача:	lana1979-1@ukr.net oi tokarenko@bdpu.org.ua
Графік консультацій	Індивідуально із застосуванням дистанційних технологій

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Форма навчання	Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
денна	5/150	26	24	100	залік
заочна		6	4	140	

Семестр: осінній (3 семестр)

Мова навчання: українська

Ключові слова: підприємництво, бізнес, бізнес-ідея, ринкове середовище, державна реєстрація, оподаткування, бізнес-план, підприємницьке мислення.

Мета курсу: Сформувати у здобувачів освіти системне розуміння економічної природи бізнесу та підприємництва, розвинути підприємницьке мислення й практичні навички створення, організації та планування власної справи в умовах сучасного ринкового середовища та невизначеності.

Предмет курсу: Економічні, організаційні та управлінські засади функціонування бізнесу і підприємництва, а також процес створення, розвитку та планування підприємницької діяльності.

Зміст курсу:

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи підприємництва та формування бізнес-ідеї

Тема 1. Економічна природа бізнесу та підприємництва. Сутність бізнесу та підприємництва. Економічні ресурси та їх роль. Підприємницька функція. Ризик, дохід і результат діяльності. Бізнес в умовах криз і невизначеності

Тема 2. Логіка процесу створення власної справи. Формула успіху. Етапи створення бізнесу. Підприємницьке мислення. Фактори успіху в бізнесі. Роль мотивації та ризику. Побудова індивідуальної "формули успіху".

Тема 3. Формування ідей бізнесу та їх обґрунтування. Джерела бізнес-ідей. Виявлення потреб клієнта. Оцінка життєздатності ідеї. Основи бізнес-моделі.

Змістовний модуль 2. Створення бізнесу та організаційно-правові засади діяльності

Тема 4. Вибір способу входження у бізнес. Створення бізнесу "з нуля". Купівля готового бізнесу. Франчайзинг. Партнерство.

Тема 5. Державна реєстрація суб'єктів господарювання. Організаційно-правові форми бізнесу. Процедура реєстрації. Основні документи. Правове середовище підприємництва.

Тема 6. Вибір оптимальної форми оподаткування. Системи оподаткування. Спрощена та загальна системи. Податкове навантаження. Критерії вибору.

Тема 7. Бізнес-планування. Сутність і структура бізнес-плану. Фінансове планування. Оцінка ефективності бізнесу. Презентація бізнес-ідеї.

Змістовний модуль 3. Функціонування, розвиток та сучасні моделі бізнесу

Тема 8. Маркетинг та дослідження ринку для бізнесу. Поняття ринку та ринкового середовища. Аналіз цільової аудиторії (сегментація). Потреби клієнтів і ціннісна пропозиція. Основи конкурентного аналізу. Маркетинговий мікс (4P: продукт, ціна, місце, просування). Канали просування (офлайн/онлайн). Основи цифрового маркетингу.

Тема 9. Фінанси бізнесу та управління грошовими потоками. Основи фінансів підприємства. Доходи, витрати, прибуток. Точка безбитковості. Грошові потоки (cash flow). Джерела фінансування бізнесу (власні, кредити, інвестори, гранти). Ціноутворення. Фінансові ризики.

Тема 10. Управління бізнесом та розвиток підприємства. Основи управління малим бізнесом. Організаційна структура. Управління командою. Лідерство в підприємстві. Прийняття управлінських рішень. Масштабування бізнесу. Адаптація до змін і криз. Соціальна відповідальність бізнесу

Тема 11. Цифрове підприємництво та онлайн-бізнес. Сутність цифрового підприємництва. Особливості онлайн-бізнесу. Електронна комерція (e-commerce): моделі B2C, B2B, C2C. Платформи та маркетплейси (Amazon, Etsy, Rozetka тощо). Цифрові бізнес-моделі (SaaS, підписка, freemium, платформенні моделі). Інструменти створення онлайн-бізнесу. Автоматизація бізнес-процесів (CRM, чат-боти, аналітика). Основи цифрової присутності (сайт, соцмережі, онлайн-просування).

Тема 12. Соціальне підприємництво. Сутність соціального підприємництва. Відмінність соціального бізнесу від традиційного. Бізнес із соціальною місією. Impact-підходи та вимірювання соціального ефекту. Моделі соціального підприємництва. Грантові та донорські джерела фінансування. Приклади соціальних підприємств (українських і міжнародних). Роль соціального підприємництва у відновленні економіки

Методи навчання: Словесні (пояснення, розповідь, лекція, семінари, бесіда; наочні (презентації); практичні: (аналіз конкретних ситуацій); методи стимулювання навчальної діяльності (метод навчальної дискусії, метод опори на життєвий досвід здобувачів, створення ситуацій пізнавальної новизни); методи контролю і самоконтролю (метод усного контролю, метод письмового контролю).

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

1. Безпека. У період воєнного стану пріоритетом є особиста безпека здобувачів освіти. У разі повітряної тривоги необхідно повідомити викладача, призупинити заняття та пройти до укриття. За відсутності такої можливості — дотримуватися правила «двох стін». Після заняття, за можливості, повідомити викладача про свій стан.

2. Організація навчання. Курс поєднує лекції, практичні заняття та самостійну роботу. Лекції формують розуміння основ підприємництва, створення і розвитку бізнесу, бізнес-планування, маркетингу та фінансів. Практичні заняття спрямовані на застосування знань: аналіз бізнесу, розроблення бізнес-ідей, моделювання рішень. Самостійна робота включає підготовку до занять і виконання індивідуальних завдань.

3. Виконання індивідуальних завдань. Передбачено виконання двох індивідуальних практичних завдань: аналіз реального бізнесу; розроблення власної бізнес-ідеї.

4. Академічна доброчесність. Здобувачі зобов'язані виконувати роботи самостійно, надавати обґрунтовані висновки та коректно посилатися на джерела. Забороняється плагіат, списування, фальсифікація результатів і подання чужих робіт.

5. Використання штучного інтелекту. Інструменти ШІ допускаються як допоміжні (генерація ідей, структура, перевірка тексту тощо), але не можуть замінювати самостійне виконання завдань. У разі суттєвого використання ШІ необхідно подати декларацію із зазначенням інструментів, мети використання та особистого внеску. Недеклароване використання ШІ вважається порушенням академічної доброчесності.

Забезпечення курсу. Використовуються: комп'ютер, мультимедійний проектор, Microsoft Office, Moodle, презентаційні та навчальні матеріали.

Система оцінювання та вимоги: Система оцінювання знань, умінь та навичок здобувачів охоплює всі види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські та практичні заняття, а також самостійну роботу та виконання індивідуальних завдань. Контрольні заходи включають поточний і підсумковий контроль.

Поточне тестування та самостійна робота												Сума		
Змістові модулі														
ЗМ 1			ЗМ 2				ЗМ 3					Підс. тест	Інд. завданн я	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12			
3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3	24	40	

Максимальна сума балів буде складати 100.

Форма звітності: залік

При оцінюванні враховуються такі основні елементи навчальної діяльності студента:

1. Відповіді на практичних заняттях, розв'язання тестових завдань - максимально 2 бали (за 1 тему).
2. Виконання самостійної роботи – до 1 балу (за 1 тему).
3. Підсумковий тест – максимум 24 бали.
4. Індивідуальні завдання – 40 балів (по 20 балів за кожне).

Оцінювання роботи на практичних заняттях.

Максимальна сума балів за роботу на практичних заняттях становить 24 бали.

2 бали отримує студент, який виявив всебічні, систематичні і глибокі знання навчально-програмового матеріалу теми, послідовно та логічно, у повному обсязі розкрив зміст питання, вільно володіє термінологією, орієнтується у попередньому матеріалі, правильно відповідає на додаткові питання, робить висновки; виявляє ініціативність і активність у роботі з практичним матеріалом; здійснює самоаналіз

1,5 бали отримує студент, який виявив повне знання навчального матеріалу теми, послідовно та логічно, розкрив зміст питання, вільно володіє термінологією, правильно відповідає на додаткові питання, робить висновки; активний у роботі з практичним матеріалом; здійснює самоаналіз

1 бал отримує студент, який виявив певні знання навчального матеріалу теми, розкрив зміст питання, але не послідовно й не в повному обсязі, володіє термінологією, не завжди правильно відповідає на додаткові питання, має труднощі у формулюванні висновків; виявляє малу активності у роботі з практичним матеріалом; не здійснює самоаналіз

0,5 балів отримує студент, який виявив прогалини у знаннях навчально-програмного матеріалу теми, припускає помилки у розкритті змісту питання, має труднощі у розкритті змісту термінів, формулюванні висновків, не орієнтується у попередньому матеріалі. не виявляє активності у роботі з практичним матеріалом; не здійснює самоаналіз.

Оцінювання самостійної роботи

Самостійна робота здобувачів вищої освіти є обов'язковою складовою освітнього процесу та спрямована на поглиблення теоретичних знань, розвиток аналітичного мислення і формування практичних навичок у сфері бізнесу та підприємницької діяльності.

Максимальна кількість балів за самостійну роботу становить 12 балів.

Оцінювання самостійної роботи здійснюється за результатами виконання завдань до кожної теми курсу. За виконання завдань здобувач може отримати до 1 балу.

Форми самостійної роботи.

Самостійна робота може включати:

- підготовку відповідей на теоретичні питання;
- виконання ситуаційних, практичних, тестових завдань;
- опрацювання додаткових джерел.

Особливості оцінювання

- оцінюється самостійність виконання, повнота, логічність і обґрунтованість результатів;
- бали за самостійну роботу накопичуються протягом семестру;
- невиконані завдання можуть бути доопрацьовані у визначені викладачем терміни.

Індивідуальна робота, виконана у відповідності з вимогами та захищена, надає можливість отримати 40 балів (по 20 балів за кожне) – це виконання практичного індивідуального завдання №1 - Модель економічної природи бізнесу на прикладі реального підприємства та практичного завдання №2 - Симуляція створення власної справи.

Оцінювання індивідуальних завдань здійснюється за такими критеріями: змістовність і коректність аналізу; логіка та обґрунтованість рішень; застосування теоретичних знань; самостійність виконання; якість оформлення та презентації результатів.

Критерії оцінювання виконання індивідуального практичного завдання №1- Модель економічної природи бізнесу на прикладі реального підприємства

Критерій	Бали	Опис
1. Аналіз економічної сутності бізнесу	0–5	Повнота розкриття: мета, доходи, ресурси, форма власності, ризики, результат
2. Логіка та системність моделі (схеми)	0–4	Наявність чіткої структури, взаємозв'язків між елементами
3. Характеристика підприємницької функції	0–3	Визначення ролі підприємця (інноватор, координатор, ризик-менеджер тощо)
4. Аналіз впливу криз/війни та адаптації бізнесу	0–3	Глибина аналізу, реалістичність висновків
5. Обґрунтованість висновків	0–3	Логічність, аргументованість
6. Якість оформлення та презентації	0–2	Чіткість, структурованість, візуалізація

Критерії оцінювання виконання індивідуального практичного завдання №2 - Симуляція створення власної справи

Критерій	Бали	Опис
1. Аналіз економічної сутності бізнесу	0–5	Повнота розкриття: мета, доходи, ресурси, форма власності, ризики, результат
2. Логіка та системність моделі (схеми)	0–4	Наявність чіткої структури, взаємозв'язків між елементами
3. Характеристика підприємницької функції	0–3	Визначення ролі підприємця (інноватор, координатор, ризик-менеджер тощо)
4. Аналіз впливу криз/війни та адаптації бізнесу	0–3	Глибина аналізу, реалістичність висновків
5. Обґрунтованість висновків	0–3	Логічність, аргументованість

6. Якість оформлення та презентації	0–2	Чіткість, структурованість, візуалізація
-------------------------------------	-----	--

Рівні виконання:

18–20 балів - глибокий, системний аналіз, логічна модель, самостійні обґрунтовані висновки

14–17 балів - достатньо повний аналіз, незначні неточності

10–13 балів - частковий аналіз, слабка аргументація

0–9 балів - фрагментарність, відсутність логіки, суттєві помилки

Система нарахування балів

	Кількість балів		
	Практичні заняття	Сам.робота	Разом
Тема 1.	0-2	0-1	0-3
Тема 2.	0-2	0-1	0-3
Тема 3.	0-2	0-1	0-3
Тема 4.	0-2	0-1	0-3
Тема 5.	0-2	0-1	0-3
Тема 6.	0-2	0-1	0-3
Тема 7.	0-2	0-1	0-3
Тема 8.	0-2	0-1	0-3
Тема 9.	0-2	0-1	0-3
Тема 10.	0-2	0-1	0-3
Тема 11.	0-2	0-1	0-3
Тема 12.	0-2	0-1	0-3
Всього	24	12	36
Підсумковий тест			24
Індивідуальні завдання			40
Всього			0-100

Узагальнені критерії оцінювання

90–100 балів (А) – здобувач демонструє системне та глибоке розуміння теоретичних і прикладних засад менеджменту організацій, вільно оперує понятійним апаратом, здатний комплексно аналізувати функціонування організації як системи, оцінювати ефективність управління та обґрунтовувати стратегічні й оперативні управлінські рішення в умовах невизначеності. Самостійно виконує всі види завдань, логічно та аргументовано подає матеріал. Практичні, аналітичні та індивідуальні роботи виконані на високому рівні, містять обґрунтовані висновки та елементи самостійного аналізу. Презентація результатів є чіткою, структурованою та переконливою.

78–89 балів (В) – здобувач добре засвоїв навчальний матеріал, уміє застосовувати знання для аналізу діяльності організації, оцінювання управлінських процесів та прийняття рішень, допускає незначні неточності. Завдання виконані якісно, з дотриманням основних вимог. Роботи є змістовними, але можуть містити окремі недоліки у структурі або глибині аналізу. Презентація результатів достатньо чітка.

65–77 балів (С) – здобувач має достатній рівень знань, розуміє основні положення дисципліни, але не завжди впевнено застосовує їх у практичних управлінських ситуаціях. Виконання завдань містить окремі помилки, потребує уточнення або доопрацювання. Аналітичні роботи частково відповідають вимогам, структура не завжди логічно витримана. Презентація результатів є зрозумілою, але недостатньо аргументованою.

58–64 бали (D) – знання здобувача є фрагментарними, спостерігаються труднощі у застосуванні теоретичних положень для аналізу організаційних процесів і управлінських ситуацій. Завдання виконані частково або з помилками. Роботи потребують суттєвого

доопрацювання, висновки недостатньо обґрунтовані. Презентація результатів є неповною або слабо структурованою.

50–57 балів (E) – здобувач відтворює окремі теоретичні положення на елементарному рівні, не демонструє сформованих навичок аналізу діяльності організації та обґрунтування управлінських рішень. Завдання виконані неповністю, із значною кількістю помилок. Роботи мають низький рівень логічності та аналітичності. Потребує суттєвої допомоги викладача.

35–49 балів (FX) – здобувач має поверхневі знання, не володіє основними поняттями дисципліни, не здатний застосовувати їх на практиці. Завдання виконані частково або неправильно. Роботи не відповідають встановленим вимогам. Потребує повторного складання.

1–34 бали (F) – здобувач не засвоїв навчальний матеріал, не виконав основні види завдань, не володіє базовими навичками аналізу діяльності організації та прийняття управлінських рішень. Вимагається повторне вивчення освітньої компоненти.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Список рекомендованих джерел

Основні

1. Основи бізнесу: навчальний посібник / Доброва Н.В., Осипова М.М. Одеса : Бондаренко М. О., 2018. 305 с.
2. Основи підприємництва: Підручник / Біляк Т.О., Бірюченко С.Ю., Бужимська К.О., та ін.; під заг. ред. Н.В. Валінкевич. Житомир : ЖДТУ, 2019. 492 с.
3. Податковий кодекс України. Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
4. Цивільний кодекс України : Кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
5. Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період : Закон України від 09.01.2025 № 4196-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20#Text>
6. Про ліцензування видів господарської діяльності : Закон України. Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19>
7. Національний класифікатор України КВЕД ДК 009:2010. Верховна Рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vb457609-10>

Додаткові

8. Lemish K., Nestorenko T., Tokarenko O. Interaction of business and education in hospitality, restaurant, and catering business in Ukraine. Journal of Modern Economic Research. 2021. Vol. 3, № 4, 5-0. <https://cutt.ly/nKeRkJh>
9. Токаренко О. І., Леміш К. М., Лола В. В. Сутність та чинники трансформаційних процесів в організаціях в умовах діджиталізації. Економіка та суспільство. 2024. № 68. URL:

10. Tokarenko, O., Kryzhko, V., Danylo, S., & Kondratenko, Y. (2025). Guiding resources of economic development in the concepts of cultural and human capital by L. Harrison and T. Schultz. *European Science*, 3(sge36-03), 43–84. <https://doi.org/10.30890/2709-2313.2025-36-03-005>

11. Токаренко О.І. Використання штучного інтелекту та проблема відповідальності в публічному менеджменті. Контексти творчості Євгена Миколайовича Хрикова: Актуальні проблеми освітнього та публічного менеджменту: зб. матеріалів І Міжнародних педагогічних читань пам'яті Є. М. Хрикова (м. Полтава, 03 квітня 2025 р.) / редкол.: Заблоцький В. В. та ін. Полтава : ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», 2025. 309 с. С. 135-138.

12. Nestorenko, Tetyana, Tokarenko, Olena, Kolmakova, Olena Entrepreneurship in eastern Ukraine: development in the context of armed conflict and the COVID-19 pandemic. *Proceedings of the 22 nd International Scientific Conference International Relations 2021: Current Issues of World Economy and Politics*. 2-3 December. University of Economics in Bratislava. 2021 p. 510-517

Інтернет-ресурси

12. Допомога підприємцям у створенні та розвитку бізнесу. Дія.Бізнес. URL :

<https://business.djia.gov.ua/>

13. Шлях підприємця : відеокурс / Благодійний фонд «МХП-Громаді». URL:

https://www.youtube.com/playlist?list=PL_KcaaBNcVlmwumkUlioScJTVNUbOSg3u

14. Офіційний веб-портал Державної служби статистики України : веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

15. The World Bank Group <https://data.worldbank.org/indicator>

16. Нормативна база БДПУ : веб-сайт. URL: <http://bdpu.org/normatyvna-baza-bdpu/>

17. Офіційний веб-портал Державної служби статистики України : веб-сайт. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

18. Офіційний сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського : веб-сайт. URL: <http://www.nbu.gov.ua/> .

19. Інтернет-портал для управлінців. URL: <http://www.management.com.ua/>

20. What matters most? Eight CEO priorities for 2024. McKinsey & Company. URL : <https://www.mckinsey.com>

21. Top 10 Strategic Technology Trends for 2024. Gartner. URL : <https://www.gartner.com>

22. Tech Trends 2024. Deloitte. URL : <https://www.deloitte.com>

23. Data-driven personalization: The future of streaming content discovery. Nielsen. URL : <https://www.nielsen.com>

24. The biggest consumer trends for 2024. GWI (Global Web Index). URL : <https://www.gwi.com>

25. Technology Vision 2024. Accenture. URL : <https://www.accenture.com>

26. 2023 at Google. Google. URL : <https://blog.google>

27. Microsoft Digital Defense Report 2023. Microsoft. URL : <https://www.microsoft.com>

28. 2024 Trend Check. TrendWatching. URL : <https://www.trendwatching.com>

29. Five trends to sharpen your brand's social media strategy in 2024. Wunderman Thompson. URL : <https://www.wundermanthompson.com>

30. 10 M&A predictions for 2024. CB Insights. URL : <https://www.cbinsights.com>

31. 24 Digital Marketing Tips That HubSpot Swears By. HubSpot. URL : <https://blog.hubspot.com>

32. The Generative AI Stories You Cared About Most in 2023. Salesforce. URL : <https://www.salesforce.com>

33. Artificial Intelligence — Worldwide. Statista. URL : <https://www.statista.com>